

12. 11. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Snaha dobrat se pravdy tu je

S Renatou Veseckou o kauze Čunek a jejích společenských schůzkách

Skóre: 0.97

Název zdroje: Respekt

Datum vydání: 12.11.2007

Nadpis: Snaha dobrat se pravdy tu je

Strana: 50

Rubrika: Rozhovor

Autor: JAROSLAV SPURNÝ

Ročník: 18

Číslo: 46

Oblast: Časopisy - ekonomika a politika

Zpracováno: 12.11.2007 02:52

Identifikace: CERE20071112020047 cz

Klíčová slova: správy (14x), soudy (9x), žalobu (7x), zákon (5x), práva (5x), státní zástupkyně (4x), žaloby (4x), zákonem (4x), právního (4x), Soudní (4x), trestné činy (4x), kauze (4x), kauz (4x), kauzu (3x), soudu (3x), potrestán (3x), zákona (3x), kauzy (3x), změna zákona (2x), Zákony (2x), trestním (2x), Zástupkyně (2x), právo (2x), trestu (2x), trestného činu (2x), legislativním (2x), zákonů (2x), soudcům, trestní, Kauza, právní, justice, zákonu, žalobci, státním zástupcům, státních zástupců, pravomocně odsouzen, státní zástupkyní, státního zástupce, státním zástupcem, ministrů spravedlnosti, státního zastupitelství, státních zastupitelství, pravomocně odsouzený, státní zastupitelství, ministr spravedlnosti, legislativy, trestný čin, legislativní, zástupci, trestního, potrestání, státní zástupci, trestné činnosti, trestnou činnost, právní vědomí, lidských práv, státní zástupce

S Renatou Veseckou o kauze Čunek a jejích společenských schůzkách

Vstřícné a usměvavé vystupování nejvyšší státní zástupkyně Renaty Vesecké (46) je v ostrém kontrastu k jejím strohým a vyhýbavým odpovědím. Z pozice svého úřadu může zásadně ovlivňovat vyšetřování závažných zločinů, a tak se v posledních měsících stala jednou z mediálně nejcitovanějších osobností v Česku, když její rozhodnutí v případě možné korupce Jiřího Čunka vyvolalo velké pochybnosti.

Navrhla jste, aby se úniky informací z policie a státních zastupitelství, třeba v případě Čunek nebo Kořistka, zabývala BIS, protože jsou zneužívány v mocenském boji. Máte pro to důkazy? Nemám důkazy. Jde mi o to, abychom zmapovali situaci. Abychom zjistili, proč informace unikají a komu to slouží. Šetření jsem navrhla proto, že únik informací jednoznačně poškozuje důvěryhodnost rozhodování těchto institucí.

Chcete říci, že informace unikají v režii politických stran? Někdo za tím stojí? Někdo někoho platí? To netvrdím. Záleží na případě. Někdy mohou informace uniknout proto, že ten, kdo je prozradí, má určitý osobní zájem. Někoho nemá rád a chce se pomstít, jindy sleduje jiný cíl, politický nebo

ekonomický.

To ale přece není práce pro BIS. Navíc většina informací - třeba v případě kauzy Jiřího Čunka - není v žádném režimu utajení a každý vyšetřovatel má právo informovat veřejnost o vyšetřování podle svého uvážení. Koho a za co chcete vyšetřovat?

Jak jsem uvedla, úniky ohrožují důvěryhodnost orgánů činných v trestním řízení, a tím i důvěru v právní stát. To by měla sledovat BIS. Jde o to zjistit, proč se informace pouštějí. Jestli třeba policisté nebo státní zástupci nesledují nějaké mocenské cíle či zda nejsou ovlivněni politiky. To by bylo vážné. Je rozdíl poskytovat informace o vyšetřování standardním způsobem, anebo cíleně zveřejňovat doklady, odposlechy a podobně.

A neunikají informace jen proto, že jejich závažnost nechává odpovědné lidi chladné, a to včetně státních zástupců? Média jsou pak poslední instancí.

I to může být motivace. A mě zajímá, jak to je. Nelze přece připustit, aby nefungovaly instituce které mají tuto problematiku řešit. Myslím, že situaci může nejlépe analyzovat BIS.

BIS přece také nedávno přiznala zásadní únik informací z jejího úřadu, a to je skutečně závažný trestný čin. Zabývá se tím státní zastupitelství?

To jste mě zaskočil. Nevím. To je věcí místně příslušného státního zastupitelství. Nejvyšší státní zastupitelství zprávy z nižších stupňů o tom, co se vyšetřuje, automaticky nedostává.

Kauza biolích uzavřena není

Nedávno byla povýšena státní zástupkyně Jana Hercegová, která zastavila vyšetřování případu biolích, do něhož byli namočeni politici. Šlo o odměnu?

Předpokládám, že vrchní státní zástupce, který ji navrhoval na povýšení, shledal, že je kvalitním státním zástupcem. Moje osobní poznatky k její osobě nejsou negativní. Návrh na povýšení jsem neviděla, ale nemám důvod proti němu protestovat.

Takže povýšení paní Hercegové nemělo příčinu v jejím rozhodnutí ohledně kauzy biolích?

To by mě ani nenapadlo. Šlo to ale rychle za sebou, což může skutečně vyvolávat spekulace. Jenže o výměně městského státního zástupce, kterým se teď paní Hercegová stala, se uvažovalo už delší dobu. Rozhodnutí paní Hercegové v kauze biolích přezkoumali její nadřízení, včetně Nejvyššího státního zastupitelství, a dali jsme jí za pravdu. Nebála se rozhodnout a to je známkou její kvality. Navíc ta kauza není uzavřena. Zástupkyně sice řekla, že nebyl spáchán trestný čin podvodu, ale z obsahu spisu vyplývá, že mohly být spáchány jiné trestné činy.

To je překvapení. Kauza biolích se tedy vyšetřuje dál? A kdo ji vyšetřuje, když Útvar pro odhalování organizovaného zločinu už na případu nepracuje?

Nevím. My jsme předali pokyny níž, pak se tím zabývalo Vrchní a Městské státní zastupitelství v Praze, tam by měli vědět, kdo případ vyšetřuje.

Jan Kubice z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu i jeho lidé, kteří kauzu biolích vyšetřovali, od policie odcházejí. Nejvyšší státní zastupitelství navíc rozhodlo, že by se mělo znovu došetřit, jestli měl Jan Kubice právo napsat zprávu o prorůstání organizovaného zločinu do státní správy a jestli tím neporušil zákon. Je to pravda?

Ano, dali jsme pokyny, jak je nutné případ došetřit. Řekli jsme, v čem je nutné doplnit vyšetřování.

Za co má být plukovník Kubice vlastně potrestán?

Nemluvme o potrestání, mluvmе o došetření. Místo toho, aby Jan Kubice upozornil na podezření, která měl o zasahování do vyšetřování ÚOOZ, své nadřízené nebo dozorující státní zástupce, obrátil se přímo na politiky. Podle mého názoru zvoleným postupem porušil své povinnosti.

Už na loňském zasedání výboru pro obranu a bezpečnost, kde se Kubiceho zpráva probírala, jste však oficiálně řekla, že Jan Kubice zveřejněním zákon neporušil. To jsem určitě neřekla. Přesně se ale nepamatuji, vím však, že v té době naopak vyvstala potřeba toto nestandardní jednání prošetřit.

Prostě jsme se potkali

Šéf sociálních demokratů Jiří Paroubek o vás prohlásil, že se jako nejvyšší státní zástupkyně chováte podle politických not. Pracujete podle přání politiků?

Ne, skutečně ne, za celou svoji praxi se chovám podle toho, jak vyhodnotím spis, jak vyhodnotím situaci, poznatky. Rozhoduji se podle vlastního úsudku, určitě ne podle politické situace nebo na základě tajemných vzkazů od politiků.

Politický podtext tedy neměla ani vaše únorová schůzka, na které byli státní zástupkyně Zlatuše Andělová, která dohlížela na případ Jiřího Čunka, a bývalý ministr spravedlnosti Pavel Němec? Nepřemlouvali jste paní Andělovou, aby vyšetřování Jiřího Čunka odložila?

To můžu jednoznačně vyloučit, schůzka se Jiřího Čunka netýkala. Absolutně ne. Její důvod byl, řekněme, společensko-pracovní. Prostě jsme se potkali a probírali obecné věci. Takových schůzek absolvuji celou řadu.

BIS si prý myslí něco jiného. Podle našich informací má z vaší schůzky záznam o tom, že jste Zlatuši Andělové naznačovali, že by vyšetřování Jiřího Čunka mělo skončit.

O takovém záznamu BIS nic nevím. Na nikoho jsem v ničem netlačila. Nemíjí mým zvykem používat zákulisní metody, řídím se zákonem a předpisy.

Neudělala jste ale chybu, když jste rozhodla o odebrání kauzy Čunek původním státním zástupcům? Podle vašich slov porušili předpisy, protože vyšetřovali nad rámec trestného činu, který se stal. Jenže od té doby jsme se nedozvěděli nad jaký rámec. Inspekce ministra vnitra v práci vyšetřovatelů nenašla pochybení a za původním státním zástupcem stojí jeho nadřízení.

Za svými slovy si stojím. Případ se teď vrátil k došetření, nemůžu tedy sdělovat žádné informace. Tuto kauzu velmi poznamenal právě únik informací. Přípravné řízení má být neveřejné, policie nemá nikde pouštět informace. Má šetřit a šetřit a šetřit, a teprve až něco vyšetří, může veřejnosti dát jednoznačný závěr a zdůvodnění.

Je špatné, že se veřejnost v průběhu vyšetřování dozvídala například o výpisech z kont nebo o výpovědi svědkyně Marcely Urbanové. To všechno ve veřejnosti vytváří zkreslenou náladu nebo postoj k případu. Jde o jednostranné informace, protože veřejnost neví nic o dalších svědcích, kteří byli vyslechnuti, a neví nic ani o dalších informacích. Z útržků, které se lidé dozvěděli z médií, si mohli vytvořit nepřesný názor.

A nemůžete nám ten názor pomoci upřesnit? Proč byl případ vrácen k došetření?

Dali jsme patřičné pokyny, došetření bude spočívat v oblasti znalecké a výslechu svědků, ale nic přesnějšího říct nemůžu.

Nemůžu podléhat náladám veřejnosti

Jan Kubice nedávno oznámil odchod od policie a tvrdí, že o důkazech, které jeho jednotka shromáždila o organizovaném zločinu, nechce nikdo slyšet. Vlastně nepřímě obvinil státní zastupitelství z nečinnosti. Proč jste se neozvali?

Proti slovům Jana Kubiceho jsme se neozvali, protože já osobně tuto informaci nemám.

Takže informace v médiích vnímáte, jako kdyby nebyly, neexistovaly?

Já ve své práci reaguji i na informace v médiích, nezřídka jsou pro mne zdrojem k pokynům k dalším

šetřením. Ohledně Kubiceho slov jsem však nic nezaznamenala.

Jaká jsou rizika organizovaného zločinu v Česku?

S organizovaným zločinem je to podobné jako všude ve světě. Jeho riziko spočívá v tom, že ohrožuje bezpečnost jednotlivce i celého státu ovládnutím určitých společenských prostorů, a to fyzicky, ekonomicky i politicky.

To je jen definice, mohla byste být konkrétnější? Média zveřejňují informace například o kontaktech mafiána Františka Mrázka na policisty i politiky. Bývalou manželku premiéra Paroubka sponzoruje místní král hazardu a Stanislav Gross vydělal sto milionů na podivném obchodu... Nemělo by nejvyšší státní zastupitelství na takové zprávy reagovat a říct, jak se tomu bránit?

Otázka prevence nebo vyhodnocování je záležitostí policie. Státní zastupitelství je ze zákona orgánem veřejné žaloby, eventuálně plní další úkoly podle toho, co mu stanoví zákon. Nemá v popisu práce rozkrývání mafiánských struktur, zastupuje veřejnou žalobu a dozor nad policií. Za důležité ale považují, aby se státní zástupci nebáli a byli osobnostmi, aby to byli státní zástupci, kteří dokážou zjistit, zda policie pracuje správně. A to je vždy ohromný problém.

Proč?

Protože třeba v kauze David Berdych šlo o napojení policie na podsvětí. A kolik falešných verzí a nastolení falešných důkazů těchto zkorumpovaných policistů musel státní zástupce rozkrýt... To nejde odhalit na první pohled. V první řadě si musí ve vztahu k organizovanému zločinu plnit svoje úlohy policie, protože státní zástupce na ni navazuje, sám od sebe není schopen zjistit, co se děje.

Policista přece nemůže nikoho obvinít bez posvěcení státních zástupců. Právě oni - jako veřejní žalobci a zástupci veřejnosti - mají obrovskou odpovědnost v tom, jak bude zločin pojmenován, kdo bude stíhán a proč. Státní zástupci dávají policii právní rámec vyšetřování.

Ano, ale státní zastupitelství nesmí podlehnout náladám veřejnosti a nesmí podlehnout ani náladám nebo prezentaci kauz v médiích. Musí důsledně postupovat ve smyslu trestního řádu a zákona a hodnotit to, co mu policie donese

To je jen teoretická rovina. Jak konkrétně naložit s tím, že František Mrázek volá poradci premiéra a chce rozhodovat o obsazení vysokých vládních nebo policejních funkcí? Jak s těmi informacemi mělo naložit státní zastupitelství?

Problém některých kauz souvisejících s organizovaným zločinem je v tom, že existuje mnoho informací a poznatků, ale v souhrnu to na žalobu nestačí.

To, o čem mluvíte vy, jsou operativní zjištění. Ta by se měla stát základem zásadního prověřování, mohla by přinést ohromnou šíři důkazů proti organizovanému zločinu. Jenže ona už se na začátku vnímají jako nosná informace, přitom na jejich základě nemůžeme nikoho obvinít. Informace pak uniknou do médií, vypadá to na "spiknutí" politiků a zločinců, ale ve skutečnosti je všechno ztraceno, protože věc je prozrazena a policie už nemůže důkazní situaci rozvinout dál. Fakt, že si někdo s někým telefonuje, může být alarmující z nějakého morálního hlediska, ale z hlediska zákona musíme jít dál a prokázat třeba úplatky.

Netelefonuje si přece někdo s někým. Telefonuje si jeden z hlavních mafiánů, později zavražděný, se šéfem bezpečnostního odboru NBÚ!

A proto jde přesně o situaci, kterou musí z hlediska bezpečnostních rizik pro fungování demokratického a právního státu analyzovat BIS. Orgány činné v trestním řízení pak mohou konat teprve poté, kdy vzniká konkrétní podezření z konkrétního trestného činu.

Policejní vedení rozhodlo, že žádný policista, který vyšetřuje závažný zločin, nemůže nikoho obvinít, aniž by to odsouhlasili šéfové z pražské centrály. Nejde o pokus bránit vyšetřování zásadních případů? Nevyřazuje to státní zastupitelství?

S policejním prezidentem se k dané problematice sejdeme. Není možné, aby vedení policie dávalo souhlas ke stíhání. Já tu instrukci neznám, ale jediný, kdo má právo o tom rozhodovat, je státní zástupce, jak vyplývá ze zákona.

Na druhou stranu určité kontrolní mechanismy v rámci policie musí fungovat, protože v policii platí podřízenost a nadřízenost a vedoucí musí organizovat práci svým policistům a musí také vědět, jak a na čem pracují.

Takže to rozhodnutí je v pořádku?

Odpovím, až se s ním seznámím.

Trochu se motáme v kruhu. Státní zástupci by měli být motorem boje proti zločinu, měli by soudcům předávat ke zvážení podezření na zásadní trestné činy a říkat tím, co je pro společnost nebezpečné. Policisté tak mohou být ve vyšetřování velmi snaživí, když pak ale státní zástupce řekne, že nebyl spáchán trestný čin, přijdou roky práce vniveč. Neměli by být státní zástupci lidmi, kteří budou v potlačování zločinu ukazovat směr?

Abychom si to ujasnili, my vymezujeme nutné provedení důkazů. Stejně jako vy považuji za důležité, aby státní zástupci byli odvážní a zásadoví lidé, kteří důsledně budou s policií potírat zločin.

Postavení státního zástupce je ale jiné než postavení policisty. Je to státní zástupce, který musí "unést žalobu u soudu". Proto záleží jenom na něm, jaké chce důkazy od policie a jak je vyhodnotí. Pokud zasahuje stát do práce státního zástupce vymezováním nějaké trestní politiky, tak je to především tvorbou zákonů, např. opatřeními k boji proti korupci. Zákony však přijímá parlament, státní zástupci je jen aplikují.

Možná si nerozumíme. Víte třeba o zákonu, který udělal z česka ráj hazardu, dal majitelům heren možnost proprat miliardy korun, neplatit daně? Herny a kasina jsou prakticky nekontrolovatelné, záznamy o výhrách se musejí uchovávat jen tři měsíce...

Mohu vás ujistit, že ano. Loni jsme tento problém opakovaně řešili. Náš analyticko-legislativní odbor se účastnil jednání na ministerstvu financí, kde jsou probírány možnosti legislativní úpravy tak, aby se to ohrožení minimalizovalo.

A k čemu jste došli?

Připravuje se zásadní změna zákona.

Jaká? Máte přece plné právo vymezit bezpečnostní rizika hrozící ze zločinu této zemi a plné právo měnit zákony, určovat způsob boje proti zločinu. Jaké jsou vaše priority?

Státní zastupitelství, a to ani Nejvyšší státní zastupitelství, nevymezuje bezpečnostní rizika a není legislativním orgánem. Samozřejmě stanoví priority při postihu konkrétních forem trestné činnosti a snaží se podílet i na prevenci proti narůstající konkrétní kriminalitě. Mezi priority patří trestní věci se závažnými následky smrti, vraždy a podobně. Nebo to jsou ekonomické věci, které se dotýkají fondů, bankovních institucí. Pak to jsou všechny otázky organizovaného zločinu a individuálně vybírané věci, které se dotýkají buď většího počtu osob, nebo celé společnosti, které mají třeba politický dopad.

Organizovaný zločin vždycky souvisí s financemi, základní otázka je pohyb financí a s tím souvisí všechno, co se na to nabaluje. Začíná to na té nejbrutálnější rovině, což je obchodování se ženami, drogy. Peníze z tohoto zločinu se potom dál perou, přetransformovávají se do čistějších sfér, a to jsou právě sféry korupce na různých úrovních. Možná i v těch nejvyšších, protože princip organizovaného zločinu směřuje k tomu, aby ovlivnil rozhodování na nejvyšších místech.

Co proti tomu děláte?

Samozřejmě se snažíme najít vhodné a nutné způsoby, jak se bránit. Ale je to hlavně věc legislativy a vlády, od kterých bychom chtěli víc. Třeba institut korunního svědka, agenta provokatéra, operativnější možnost nasazení odposlechů. Uvědomuji si ale, že řada našich požadavků může

zasahovat do lidských práv a že jejich schválení je navýsost politická záležitost.

Věřím, že jdu osobním příkladem

V Česku se hodně používá termín "vymahatelnost práva". Co se vám vybaví, když se řeknou tato dvě slova?

V trestní rovině se mi vybaví třeba kauza Pitr, tedy pravomocně odsouzený za daňovou trestnou činnost. Nedokážu se smířit s tím, že když je někdo pravomocně odsouzen a potvrdí to i druhý stupeň, tak že i přes tyto skutečnosti takový člověk nenastoupí výkon trestu, notabene, že takový člověk zmizí. Hodnotím to ale povrchně, protože přesně neznám obsah spisu toho případu.

Vím, že několik ministrů spravedlnosti za sebou se snažilo tento problém justice řešit. Druhý problém, který je stejně často zmiňován, je předvídatelnost práva, předvídatelnost v rozhodování. A ta mi tady taky chybí.

Co myslíte předvídatelností práva?

Například potřebu vidět a řešit situaci, kdy různé soudy nebo státní zastupitelství o stejných nebo obdobných věcech rozhodují rozdílným způsobem a v rámci řízení u soudu tak panuje mezi účastníky naprostá nejistota ve výsledku rozhodování.

Ptám se hlavně proto, že světové instituce - třeba Světová banka - už neříkají, že hlavním problémem České republiky je korupce, ale právě vymahatelnost práva. Proč?

Soudní věci se u nás moc vlečou. Některé proto, že není možné domoci se právní pomoci ze zahraničí. Nebo se musí opakovaně přepracovávat znalecké posudky. Světová banka ale mluví hlavně o obchodních sporech a ty nejsou věcí státního zastupitelství.

Má tedy policie a státní zastupitelství šanci, aby osvětlily třeba poslední obchod Stanislava Grosse? Přišlo mi velice směšné až absurdní, že se tento obchod objevil hned poté, kdy bylo provedeno podrobné finanční šetření, při kterém se nic nezjistilo, a to v souvislosti s financováním koupě bytu panem Grosse. Taky se ptám, jestli je to tím, že má Stanislav Gross perfektně zpracované smlouvy, nebo jestli jsme my, zástupci orgánů činných v trestním řízení, neschopni dopídit se podstaty věci. Snaha o to dopátrat se a zjistit skutečnost tu ale je.

Státní zástupci musí mít zájem hledat podstatu věci. Pokud se nenajde, lidé nevěří, že se důležité věci podaří dotáhnout do konce. Tady naprosto selhává úloha morálky, která je velmi důležitá právě v politice, protože vytváří právní vědomí.

Co s tím? Jak donutit politiky, aby se chovali morálně a nevzbuzovali dojem, že v Česku je vše skrz naskrz prolezlé korupcí?

Neexistuje obecná rada, každý by měl jít osobním příkladem.

Vy jdete osobním příkladem?

Tomu pevně věřím.

Nebojíte se, že vám to lidé nebudou věřit po vašich dvou protikladných zásadách - vždy v příhodné politické situaci - v Čunkově kauze?

Rozhodně se nerozhodují a neřeším příhodnou či nepříhodnou situaci. Trestní věci musí být rozhodovány a řešeny bez ohledu na to, zda mohou být konkrétní kroky spojovány s nějakou situací. Kdyby tomu tak bylo, pak by v dnešní překotné době nebylo možné vůbec rozhodovat. Podstatný je pro mne zákon.

JAROSLAV SPURNÝ
foto TOMKI NĚMEC

Renata Vesecká

(* 1961, Praha)

Po absolvování Právnické fakulty UK začala kariéru jako právní čekatelka na Okresní prokuratuře v Havlíčkově Brodě, kde později působila jako vyšetřovatelka a prokurátorka. V 90. letech zastávala funkci náměstkyně okresního státního zástupce, od ledna 2000 byla krajskou státní zástupkyní v Hradci Králové. V září 2005 byla jmenována do funkce nejvyšší státní zástupkyně. Renata Vesecká je svobodná a bezdětná.

Naše schůzka se Jiřího Čunka netýkala. Prostě jsme se sešli.

Zpracovatel: Anopress IT a.s.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz